

Asia: VN/1258/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi sekä sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamisesta

1. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain lukua 7 Palkkatuki koskevat kysymykset

1 § Palkkatuki (sis. palkkatuen määritelmän)

- **Lisättäisiin palkkatuen tarkoitukseen vammaisten ja pitkäaikaissairaiden sekä 60 vuotta täyttäneiden pitkäaikaistyöttömien työn saannin ja työelämään osallisuuden lisääminen.**

Yhdistyksen mielestä 60 vuotta täyttäneiden työn saannin ja osallisuuden tukeminen on erittäin kannatettavaa. Asiaa tulisi edistää rakenteellisesti kaikin tavoin ja purkaa niitä esteitä joita työnantajilla on yli 60-vuotiaiden työllistämiseen. On drittäin tärkeää, että palkkatuki voidaan myöntää enintään 24 kuukaudeksi kerrallaan ja toistuvasti samalle työnantajalle. Nykyisestä poiketen poikkeusta edeltävän työttömyyden kestossa sallittaisiin lyhyet katkokset siten, että 12 kuukauden yhdenjaksoisen työttömyyden sijasta edellytettäisiin vähintään 12 kuukauden työttömyyttä välittömästi palkkatuen myöntämistä edeltäneiden 14 kuukauden aikana.

2 § Palkkatuen yleiset edellytykset

- **Rajattaisiin palkkatuetun työn kohderyhmää**

hdistys kannattaa ehdotettua lisäystä, koska siinä kiinnitetään huomiota kaikkein heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien ja syrjäytyneiden asemaa eli kaikkien osatyökykyisten tilanne paranisi verrattuna nykyiseen malliin. Kuitenkin olisi hyvä, että osatyökykyisyys ja mahdollisuus palkkatukeen kirjataan selkeästi näkyväksi määritelmässä. Samalla on syytä myös huomioida se, että osatyökykyisyys voi johtua myös muista syistä, kuin pysyvästä vammasta tai sairaudesta, kuten esim. haastavasta elämän tilanteesta. Vamman tai sairauden perusteella tuki myönnettäisiin ensimmäisellä kerralla sillä perusteella, että työnhakijan pysyväisluonteinen vamma tai sairaus olennaisesti vaikeuttaa henkilön työllistymistä avoimille työmarkkinoille. Arviota ei tehtäisi

suhteessa työtehtävään, kuten nykyisin. Tuen jatko samassa työsuhteessa arvioitaisiin, kuitenkin kuten nykyisin, suhteessa työtehtävään.

55-vuotiaiden tuesta päättäminen ilman tarkoituksenmukaisuusharkintaa helpottaa tuen hakemista sekä päätöksentekoa. Tuen saamiselle asetetut kriteerit on kuitenkin asetettu osin turhan tiukoiksi. Tuen myöntöhetkellä työttömän työnhakijan tulee olla ollut työttömänä välittömästi ennen tuen myöntämistä edeltävien 28 kuukauden aikana vähintään 24 kuukautta. Työttömyyden kestoa pitää laskea, jotta työllistämistuki tulisi useamman saataville. 12/14kk työttömyysvaatimus olisi riittävä. Tuki tulisi myöntää 12 kk ja todellisten kulujen mukaisina (palkka, sivukulut, lomarahat, työterveys). Käytäntö on osoittanut, että mitä pidempään työttömyys on kestänyt, sitä huonommat mahdollisuudet henkilöllä on työllistyä avoimille työmarkkinoille.

Yhdistys katsoo, että ammatillisen osaamisen puutteiden perusteella ryhmän rajaaminen ulos palkkatuetustatyöstä on ongelmallinen ja voi johtaa tarpeettomaan työttömyysjaksojen pitkittymiseen. Työkykyyn liittyvät selvitykset kestävät usein pitkään ja harvalla on tarvittavat lääkärintlausunnot ja diagnoosit valmiina työttömäksi joutuessaan. Työttömyyden pitkittymisen ennaltaehkäisemiseksi pitäisi olla mahdollista käyttää tapauskohtaista harkintaa palkkatuen myöntämisessä myös 25–49-vuotiaiden osalta.

3 § Työnantajaan liittyvät palkkatuen edellytykset

- **Työnantajiin lisättäisiin hyvinvointialue ja poistettaisiin luonnollinen henkilö, joka ei harjoita taloudellista toimintaa (kotitalous)**
- **Tuotannollisista tai taloudellisista syistä viimeisten 12 kuukauden aikana irtisanoneelle työnantajalle tuki voitaisiin myöntää, jos tämä on ottanut saman määrän henkilöitä työhön irtisanomisen jälkeen**
- **Palkkatukea ei myönnettäisi uudestaan työnantajalle saman henkilön palkkaamiseen poikkeuksena vamman tai sairauden perusteella, oppisopimuskoulutukseen tai 60 vuotta täyttäneen pitkäaikaistyöttömän työllistämiseen myönnetty tuki tietyin edellytyksin**

Yhdisyys pitää hyvänä sitä, että hyvinvointialue lisätään työnantajiin ja otetaan kotitaloudet pois palkkatukea saavien toimijoiden listalta.

Yhdistys pitää ehdotettua lisäystä kannatettavana. Järjestöt ovat työllistämistä edistävien tukitoimien ja osallisuuden lisäämisenasiantuntijoita ja ne pystyvät työllistämistä tukevien palvelujen muodossa tuottamaan lisäarvoa vaikeimmissa työmarkkinatilanteissa oleville. 60 vuotta täyttäneiden työn saannin ja osallisuuden tukeminen on erittäin kannatettavaa myös siksi, että se

edistää rakenteellisen työttömyyden vähentämistä ja purkaa niitä esteitä joita työnantajilla on yli 60-vuotiaiden työllistämiseen.

Luonnoksessa esitetään, että palkkatukea ei voisi myöntää uudestaan työnantajalle, jolle on myönnetty aiemmin palkkatukea saman henkilön palkkakustannuksiin. Henkilö ei voisi jatkossa päästä siis uudelleen esim.kyläyhdisgtyksen palkkatuella (ns. paluumuutto ei sallittu). Yhdistys ei pidä tätä hyvänä, sillä vaikeasti työllistyvä henkilö käy läpi kaikki mahdolliset toimijat toiminta-alueella, mutta ei lyhyiden palkkatukijaksojen vuoksi koskaan saavuta riittäviä työelämävalmiuksia. Tämä pitkittää henkilön työttömyyttä ja tätä kautta hn pääty takaisin kunnan kelasakkolistalle ja maksaa ylimääräistä kunnalle.

5 § Palkkatuella katettavat palkkakustannukset

- **Työnantajan sivukuluja ja lomarahaa ei jatkossa luettaisi palkkatuella katettaviin kustannuksiin**
- **Muita tarkennuksia tukikelpoisten kustannusten määritelmään**

Yhdistys ei kannata esitysluonnosta, jonka mukaan palkkatuki kohdistuisi palkkauskulujen sijaan vain palkkakuluihin. Sivukulujen jättäminen palkkatuen ulkopuolelle vaikeuttaa huomattavasti kolmannen sektorin toimijoiden mahdollisuutta pitkäaikaistyöttömien työllistäjänä. Vähenevä palkkatuen määrä tulee suoraan vähentämään tukea tarvitsevien pitkäaikaistyöttömien työpaikkojen määrää, eikä ehdotus siksi ole kannatettava työllistämistä edistävänä toimenpiteenä.

6 § Palkkatuen määrä ja kesto

- **Tuen määrä olisi työttömyyden kestosta riippumatta 50 % palkkakustannuksista**
- **Tuen kesto 5 tai 10 kuukautta, kuitenkin enintään työsuhteen pituinen**
- **Palkkatuki voitaisiin myöntää uudelleen toiselle työnantajalle heti edellisen palkkatukijakson päätyttyä, jos henkilö kuuluisi edelleen palkkatuen kohderyhmään ja tuen myöntäminen olisi tarkoituksenmukaista**

Palkkatukijärjestelmää yksinkertaistettaisiin myös yhdenmukaistamalla palkkatuen määrää. Ammatillisen osaamisen puutteiden perusteella myönnettävän palkkatuen määrä olisi 50 prosenttia palkkakustannuksista työttömyyden kestosta riippumatta (nykyisin 30, 40 tai 50 %). Vamman tai sairauden perusteella myönnettävä palkkatuki nostettaisiin 50 % tasolta 70 % tasolle.

Palkkatukijärjestelmää yksinkertaistettaisiin myös yhdenmukaistamalla palkkatuen määrää. Ammatillisen osaamisen puutteiden perusteella myönnettävän palkkatuen määrä olisi 50 prosenttia

palkkakustannuksista. Palkkatuen määrä olisi kuitenkin 70 prosenttia palkkakustannuksista, jos työttömän työnhakijan mahdollisuudet sopivan työn saamiseen ovat huomattavasti vähentyneet asianmukaisesti

Yhdistys katsoo, että ammatillisen osaamisen puutteiden perusteella ryhmän rajaaminen ulos palkkatuetustatyöstä on ongelmallinen ja voi johtaa tarpeettomaan työttömyysjaksojen pitkittymiseen. Työkykyyn liittyvät selvitykset kestävät usein pitkään ja harvalla on tarvittavat lääkärintausunnot ja diagnoosit valmiina työttömäksi joutuessaan. Työttömyyden pitkittymisen ennaltaehkäisemiseksi pitäisi olla mahdollista käyttää tapauskohtaista harkintaa palkkatuen myöntämisessä myös 25–49-vuotiaiden osalta.

Yhdistys näkee, että palkkatuki pitää pystyä myöntämään samalle työnantajalle heti edellisen työjakson jälkeen. Yhdistys perustelee tätä sillä, että työntekijän joka on huonossa henkisessä tgaif fyysisessä kunniossa, perehdytys ja uusiin tehtäviin opastaminen voi olla kohtalokasta ja johtaa helposti henkilön uuteen työttömyyskierteen kasvuun.

7 § Palkkatuki alentuneesti työkykyisen palkkaamiseen

- **Tuen määrä olisi 70 prosenttia palkkakustannuksista**
- **Tuki myönnettäisiin 10 kuukauden ajaksi sillä perusteella, että vamma tai sairaus vaikeuttaa huomattavasti sopivan työn saamista**
- **Tukea voitaisiin jatkaa samalla työnantajalla tietyin edellytyksin enintään 24 kuukauden jaksoissa.**

Yhdistyksen tuen määrä pitäisi olla 100 % palkkakustannuksista, koska erityisesti kolmannen sektorin toimijat eivät ole niin merkittäviä taloudellisia toimijoita, että voisivat työllistää pitkäaikastyöttömiä tai muita osatyökykyisiä 70 %:n tuella.

Ehdotuksen mukaan alle vuoden työttömänä olleelle henkilölle palkkatukea myönnettäisiin viideksi kuukaudeksi ja vähintään 12 kuukautta edeltävän 14 kuukauden aikana työttömänä olleesta kymmeneksi kuukaudeksi. Yhdistyksen mukaan tämä ei ole hyvä uudistus, vaan palkkatuen kesto tulee olla 12 kk

jolla työttömyys on kestänyt vähintään 12 kuukautta viimeisen 14 kuukauden aikana.

8 § 100 prosentin palkkatuki

- **Tuki myönnettäisiin 10 kuukaudeksi. Tukikelpoisia palkkakustannuksia korotettaisiin kertoimella 1,23 työnantajan sivukulujen kattamiseksi laskennallisesti.**
- **100 prosentin palkkatuki olisi mahdollinen kaikille yhdistyksille, säätiöille ja rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille**
- **Jos työnantajan toiminnalla on työ- ja elinkeinotoimiston arvion mukaan vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, 100 prosentin palkkatuki myönnettäisiin de minimis -tukena. Muussa tapauksessa tuki olisi EU:n valtiontukisääntelyn ulkopuolista tukea. Arvioinnin kriteereistä säädettäisiin erikseen valtioneuvoston asetuksella.**

Yhdistys on sitä mieltä, että tukijakson pituus tulee olla 10 kk, sillä pitkään työttömänä olleen henkilön kannalta 2 kk:n lyhennys työllisyysjaksoon voi kohtolokas.

Ehdotetut kriteerit ovat tarpeettomia ja kohtuuttomia. Niillä tulisi olemaan erittäin merkittäviä heikennyksiä työttömien mahdollisuuteen työllistyä järjestöihin ja saada sitä kautta tukea jatkopolkuihin. Ehdotus tulisi poistamaan kaikkein vaikuttavimman järjestötyöllistämisen. Tämä leikkaus vaikuttaa vähintään 1300 palkkatukityöllistettyyn, jotka tarvitsevat tavallista enemmän tukea ja joiden työllistyminen suoraan avoimille työmarkkinoille eli yrityksiin on epätodennäköistä.

Jos uudistus toteutuu esityksen mukaisesti, se tulee vaikuttamaan järjestöjen toimintaan merkittävästi. Vaikka järjestö saisi palkkatukea de minimis – tukena, tulisi se vähentämään järjestön mahdollisuuksia palkata palkkatuella merkittävästi. De minimis-tuen perusteella työllistämisen volyymi olisi noin 5 henkilöä vuodessa. Työ- ja elinkeinoministeriön oman selvityksen mukaan 63 prosenttia tukityöllistetyistä työllistyy järjestöihin, jotka työllistävät yli 10 henkilöä vuodessa. Työllistettyjen määrä vaihtelee 13 henkilöstä 124 henkilöön. Tämä merkitsee, että järjestöissä palkkatukityöllistettyjen määrä vähenisi merkittävästi. Paitsi, että tämä heikentää entisestään heikoimmassa työmarkkina-asetmassa olevien mahdollisuuksia, vaikuttaa esitys myös järjestöjen toimintaan. Usea toimija pohtii nyt mitä toimintoja pystytään jatkossa tarjoamaan ja voidaanko enää ylipäättään tarjota palkkatuetta työtä. Monissa järjestöissä de minimis-tuki nähdään esteenä järjestön toiminnan kehittämiseksi, kun pelkona on palkkatuen käytön rajaaminen.

10 § Palkkatuki oppisopimuskoulutukseen

- **Palkkatuen määrä oppisopimuskoulutuksessa olisi 50 % ja pysyisi samana koko koulutuksen keston ajan**
- **Palkkatukea myönnettäessä tuki olisi mitoitettava koko sille ajalle, jonka työ- ja elinkeinotoimisto arvioi tarkoituksenmukaiseksi.**
- **Tukea voitaisiin jatkaa, jos henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukainen oppisopimuskoulutuksen kesto muuttuu koulutuksen aikana**

Yhdistyksen mukaan tämä on asianmukainen uudistus.

11 § Tuella palkatun siirtäminen

- **Edelleen siirtämisestä tehtäisiin erillinen päätös ja säädettäisiin edellytykset edelleen siirtämiselle**

Yhdistyksen mielestä edelleen siirtämisestä pitää saada kohtulline korvaus, koska yhdistys on osallistunut omalta osaltaan henkilön kuntouttamiseen ja työkyvyn parantamiseen.

2. Huomioita lukuun 7a 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuki

Huomioita 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuesta (luku 7a, uusi luku)

- **Tuki on uusi**
- **Tuki myönnettäisiin ilman tarkoituksenmukaisuusharkintaa, jos laissa säädetyt edellytykset täyttyvät.**
- **Tukea maksettaisiin 70 prosenttia tukikelpoisista palkkakustannuksista 10 kuukaudelta, kuitenkin enintään työsuhteen keston ajalta.**
- **Tukikelpoisina kustannuksina pidettäisiin samoja palkkakustannuksia kuin palkkatuetussa työssä.**

SKKY pitää ehdotusta palkkatuen myöntämisestä 55 vuotta täyttäneille kannatettavana. Tuki tulisi kuitenkin myöntää 100% suuruisena ja vähintään 12 kuukauden mittaisena. Lakiin tulisi kirjata selkeä kriteeristö siitä, milloin 55-vuotiaan kohdalla sovelletaan työllistämistukea ja milloin palkkatukea.

3. Huomiot elinkeinotoiminnan käsitteen muutoksiin

Huomiot elinkeinotoiminnan käsitteen muutoksiin

- **Työvoimakoulutuksen yhteishankinta (5 luku 7§) ja työolosuhteiden järjestelytuki (10 luku 3§)**
- **Työllisyyspoliittinen-avustus (säädettäisiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetulla asetuksella)**
- **Työsopimuslain 13 luvun 6 §:n 2 momentin 2 kohdan muuttaminen**

Kyläyhdistys harjoittaa kierräystoimintaa ja merkittävä sosiaalinen työllistäjä alueelle ja tarjoaa polkuja työelämään nimenomaan heikoimmassa työmarkkina-asetuksessa oleville työnhakijoille, eikä tätä toimintaa saisi kohtuuttomasti vaikeuttaa.

Ehdotus ei ole kannatettava siltä osin, että työolosuhteiden järjestelytuki myönnetään de minimis -tukena, jos TE-toimisto arvio työnantajan toiminnalla olevan vaikutusta jäsenmaiden kauppaan. Esimerkiksi meidän yhdistyksen osalta, joka harjoittaa osittain elinkeinotoimintaa ja työllistämme sen toteuttamiseksi pitkäaikaistyöttömiä, de minimis -tukiehtoa ei tule soveltaa lainkaan.

Työolosuhteiden järjestelytuki on nykymallissa ainoa tuen rahoituksen ”väline”, jolla voidaan tukea työnantajaa, jolla on edellytykset antaa erityistä tukea vaikeasti työllistyvälle henkilölle.

Esitämme, että yhdistyksille, säätiöille ja voittoa jakamattomille yrityksille, joilla on taloudellista toimintaa, mutta joiden toiminnalla ei ole vaikutusta EU:n jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, voitaisiin palkkatuki myöntää muuna kuin valtioneutena.

Esitämme, että paikallisella kierrätyskeskustoiminnalla ei katsota olevan vaikutusta EU:n jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, taloudellisen toiminnan laajuudesta riippumatta.

4. Huomiot sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamiseen

Huomiot sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamiseen

Sosiaalisen yrityksen statuksen vapauttaminen yritysten vapaaseen käyttöön on harkitsematonta. Nykyisessä sosiaalista yrityksistä annetussa laissa on määritelty kriteerit, jotka yrityksen on täytettävä, jotta se voi ilmoittaa olevansa sosiaalinen yritys. Ei voi olla niin, että kierrätyskeskuksen kaltainen kierrätystoimintaa harjoittava yhteiskunnallinen, voittoa tavoittelematon sosiaalisen yrityksen kriteerit täyttävä organisaatio olisi samalla viivalla minkä tahansa samalla alalla toimivan markkinaehtoisesti toimivan osakeyhtiön (jonka tarkoitus on nimenomaan tuottaa voittoa osakkeenomistajille) kanssa ilman minkäänlaista sitoumusta vaikeassa työmarkkinatilanteessa olevien aseman parantamiseen.

äysin vajavaisen valmistelun ja selvitysten pohjalta esitetty päätös kumota laki sosiaalisista yrityksistä osoittaa sen, että päätös lain kumoamisesta on tehty jo ennen vuotta 2017 eikä TEM:llä ole lainkaan kiinnostusta selvittää sosiaalisen yrittäjyyden nykytilaa, sen mahdollisuuksia ja keinoja sen tukemiseen. Suomi näyttää tehneen tietoisin päätöksen jo aikaa sitten kulkea sosiaalisessa yrittäjyydessä EU:n ja Euroopan valtaviiraa vastaan.

Esitämme, että lakia sosiaalisista yrityksistä ei kumota vaan kehitetään huomioiden EU:n yhteisötalouden toimintasuunnitelma sekä muut kansainväliset parhaat käytännöt. Sosiaalisten yritysten toiminta tulee turvata jatkossakin lainsäädännön avulla eikä siirtää valtion tehtäviä yksityiselle yhdistykselle.

Sosiaalisen yrityksen statusta tulnaisiin näkemään sellaisillakin yrityksillä, joiden toiminnassa ei ole mitään sosiaalista, vaan statuksesta pyritään vain hyötymään taloudellisesti ja tuomaan senkin kautta voittoa osakkeenomistajille.

5. Huomiot julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista annetun lain muihin lukuihin ehdotettuihin muutoksiin tai esitysluonnoksen liitelakeihin

Kommentit julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista annetun lain lukuihin 1, 2, 3, 11, 12, 13 ja 14, 7 luvun 4, 9 ja 12-15 §:iin ehdotettuihin muutoksiin tai esitysluonnoksen liitelakeihin

- **Mainittuihin lukuihin ja lakeihin on tehty vähäisiä tai teknisiä muutoksia.**

-

6. Yleiset huomiot

Yleiset huomiot:

- Huomiot ehdotetun sääntelyn suhteesta hyvään hallintoon ja perustuslakiin**
- Huomiot esitysluonnoksen vaikutusarvioinnista**
- Muuta kommentoitavaa**

Lakiuudistuksessa esitettyjen muutoksien vaikutukset yhdistyksen toimintaan tulevat olemaan erittäin suuret ja monen yhdistyksen mahdollisuudet toiminnan jatkamiseen uudistuksen jälkeen ovat täydellisesti menneet, jos uudistus toteutuu tässä mittakaavassa. Asiakkaiden näkökulmasta työllistymismahdollisuuksien määrä romahtaa.

Työssäoloehdon kertyminen palkkatuetussa työssä tulisi asettaa samaan linjaan muiden työssäoloehto kerryttävien työsuhteiden kanssa. Ei jatkossa siis 75% rajausta.

Järjestöjen 100 prosenttisella palkkatuella on perinteisesti työllistetty kaikkein heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevia henkilöitä, joilla on osaamiseen liittyviä vajeita, terveydellisiä haasteita sekä työmarkkinoilla toimimiseen liittyviä puutteita. Henkilöitä, jotka tarvitsevat pitkäkestoista tukea ja valmennusta työllistymispolulla etenemiseen. SOSTEn yhdessä välityömarkkinatoimijoiden kanssa teettämän selvityksen perusteella 61 prosenttia yrityksistä ei näe tällä hetkellä mahdollisena palkata heikommassa työmarkkina-asemassa olevia. Siksi vaarana on, että uudistuksen seurauksena suuri joukko ihmisiä syrjäytyy työmarkkinoilta pysyvästi.

Järjestöjen 100 prosenttisella palkkatuella on perinteisesti työllistetty kaikkein heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevia henkilöitä, joilla on osaamiseen liittyviä vajeita, terveydellisiä haasteita sekä työmarkkinoilla toimimiseen liittyviä puutteita. Henkilöitä, jotka tarvitsevat pitkäkestoista tukea ja valmennusta työllistymispolulla etenemiseen. SOSTEn yhdessä välityömarkkinatoimijoiden kanssa teettämän selvityksen perusteella 61 prosenttia yrityksistä ei näe tällä hetkellä mahdollisena palkata heikommassa työmarkkina-asemassa olevia. Siksi vaarana on, että uudistuksen seurauksena suuri joukko ihmisiä syrjäytyy työmarkkinoilta pysyvästi.

Lain tavoitteena on tarkoitus edistää vaikeimmin työllistyvien työllistymistä, mutta käytännössä palkkatukiudistus heikentää vaikeasti työllistyvien työllistymistä edes välityömarkkinoille.

Saastamoinen Mauri
Nakertaja-Hetteenmäen kyläyhdistys ry - Mauri Saastamoinen